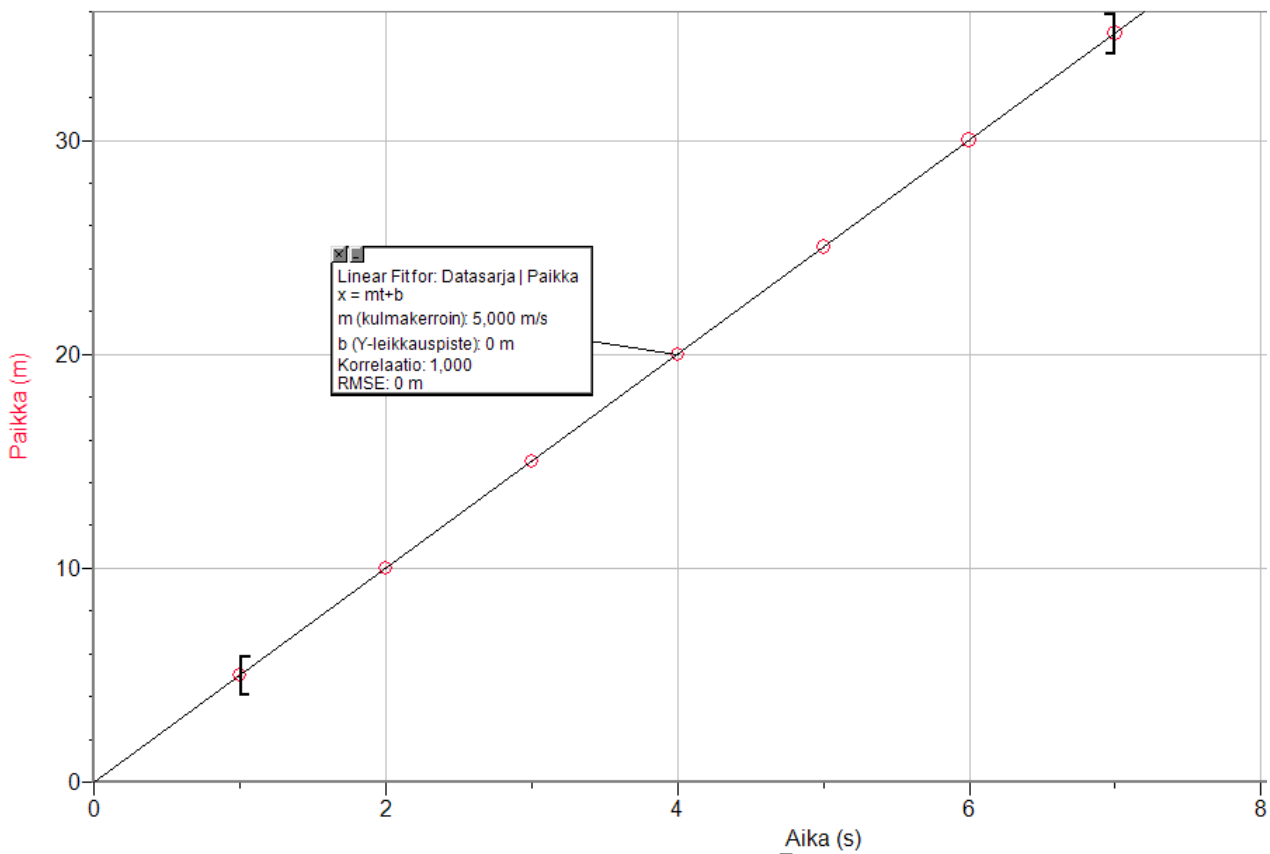

Liikkeen kuvaaja

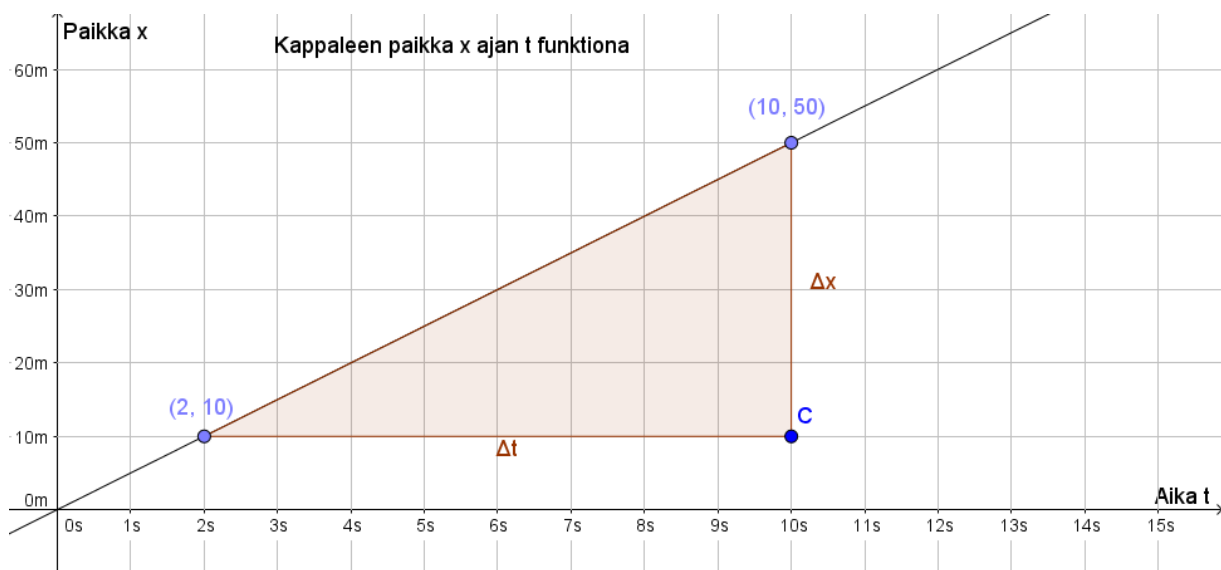
Tasainen liike

Tasaisen liikkeen kuvaaja (t, x)-koordinaatistossa eli (aika, paikka)- koordinaatistossa on suora, jonka kulmakerroin on kappaleen nopeus.

Esim. Alla olevassa kuvaajassa on kappaleen paikka ajan funktiona. Kyseessä on tasainen liike, koska kuvaaja on suora. Kappaleen nopeus $v = 5,0 \text{ m/s}$ saadaan suoran kulmakertoimena.

Kulmakerroin (tässä tapauksessa nopeus) voidaan myös laskea kahden suoran pisteen avulla:

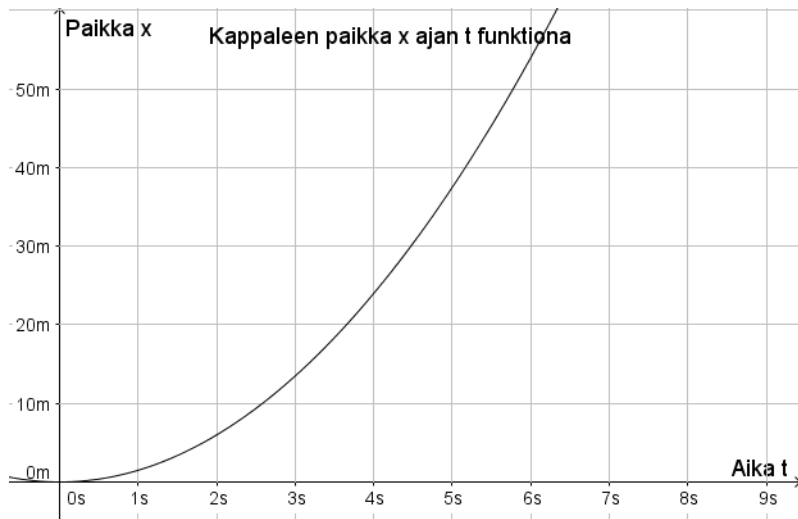
$$\text{Nopeus } v = \frac{\Delta x}{\Delta t} = \frac{50\text{m} - 10\text{m}}{10\text{s} - 2\text{s}} = 5,0 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

Tasaisesti muuttuva liike

Paikka ajan funktiona, eli $x(t)$ kuvaajat

Tasaisesti muuttuvan liikkeen kuvaaja (t, x) koordinaatistossa on paraabeli (toisen asteen polynomifunktion kuvaaja).

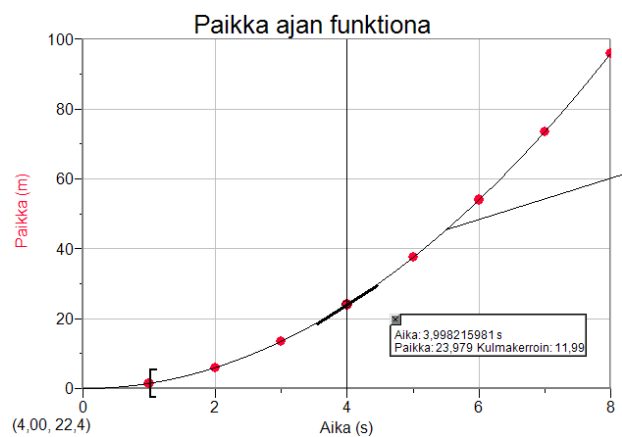
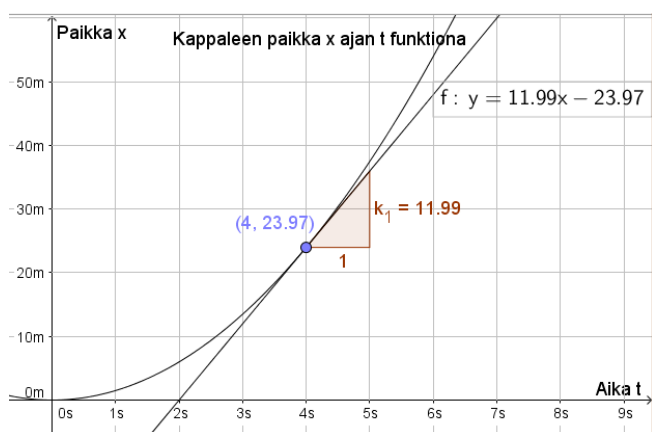
Esim. Alla on kuvaaja kappaleen paikasta ajan funktiona tasaisesti muuttuvassa liikkeessä.

- Määritä kappaleen nopeus ajanhetkellä $t = 4$ s.
- Määritä kappaleen keskinopeus ajanhetkien 2,0 s ja 6,0 s välillä.

a) Ratkaisu

Piirretään käyrälle tangenti kohtaan $t = 4$ s.

Geogebra

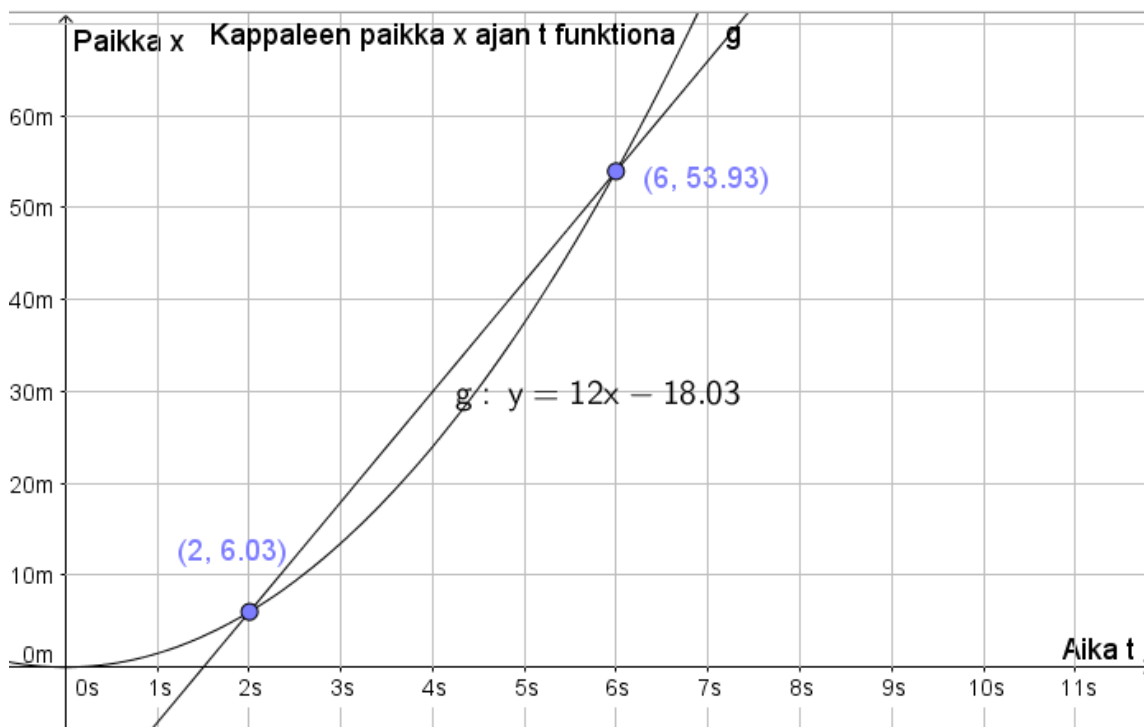
LoggerProlla

Kappaleen nopeus saadaan kohtaan $t = 4,0$ s piirretyn tangentin kulmakertoimena.

Nopeus $v = 11,99$ m/s $\approx$ **12 m/s**.

b) Ratkaisu

Piirretään kuvaan suora, joka leikkaa käyrän kohdissa $t_1 = 2,0$ s ja $t_2 = 6,0$ s.

Suoran yhtälön kulmakertoimena saadaan keskinopeudeksi

$$v_k = 12 \text{ m/s.}$$

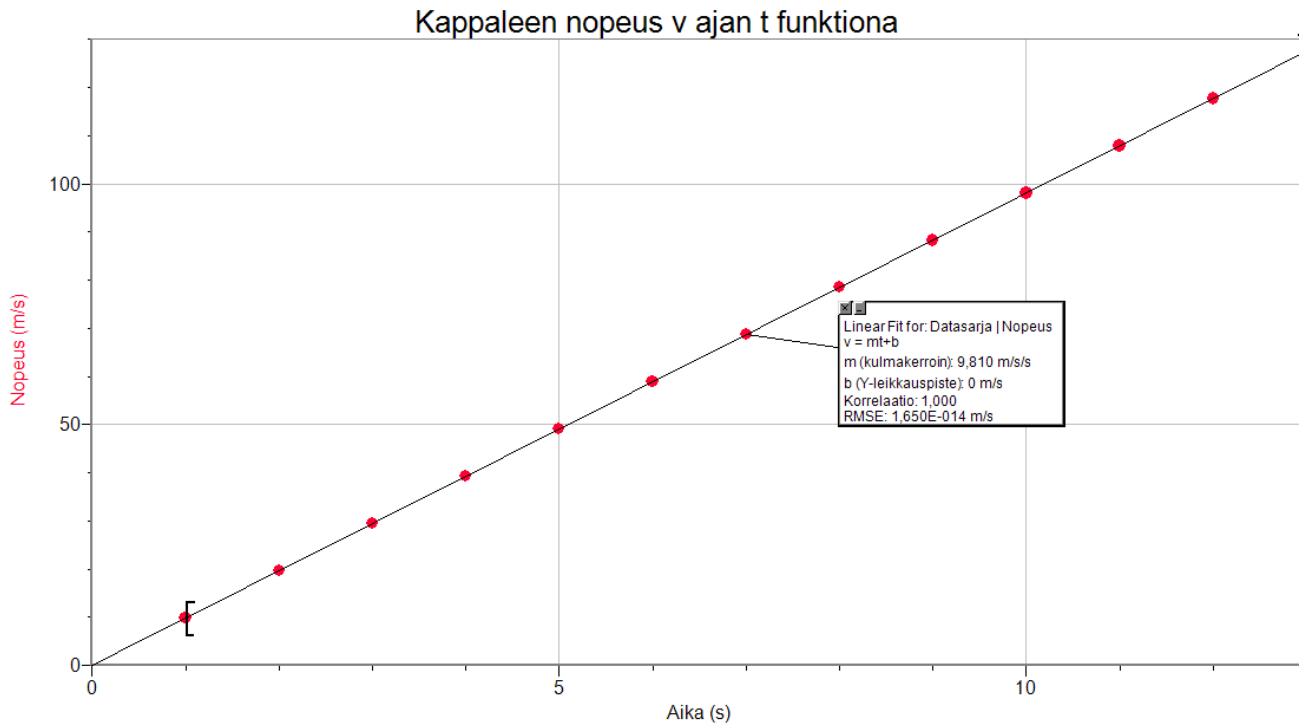
TAPA 2: Lasketaan keskinopeus kuvaajalle kohtiin $t_1 = 2,0$ s ja $t_2 = 6,0$ s merkittyjen pisteiden koordinaattien avulla

$$v_k = \frac{\Delta x}{\Delta t} = \frac{53,93 \text{ m} - 6,03 \text{ m}}{6 \text{ s} - 2 \text{ s}} = 12 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

Nopeus ajan funktiona eli v(t) kuvaaja

Tasaisesti muuttuvan liikkeen kuvaaja (v,t)-koordinaatistossa, eli (nopeus, aika)-koordinaatistossa on suora, jonka fysikaalinen kulmakerroin on kappaleen kiihtyvyys.

Esim. Alla on kuvaaja kappaleen nopeudesta ajan funktiona tasaisesti muuttuvasta liikkeestä.

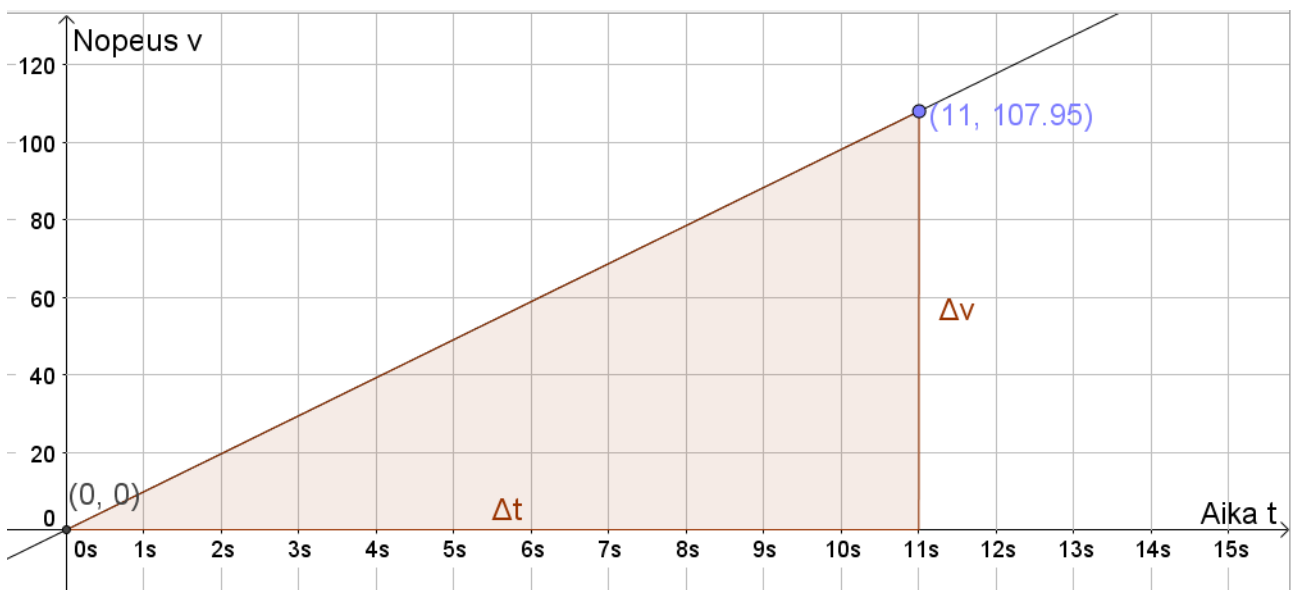

Kappaleen kiihtyvyys saadaan suoran fysikaalisena kulmakertoimena.

Kiihtyvyys $a = 9,81 \text{ m/s}^2$.

TAPA 2:

Kulmakerroin (tässä tapauksessa kiihtyvyys) voidaan myös laskea kahden suoran pisteen avulla:

$$\text{Kiihtyvyys } a = \frac{\Delta v}{\Delta t} = \frac{107,95 \frac{\text{m}}{\text{s}} - 0 \frac{\text{m}}{\text{s}}}{11 \text{s} - 0 \text{s}} = 9,81 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$$